

Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

RĂSPUNDERE ȘI ANGAJARE

În rezonanță de fond a ideilor și hotărârilor marelui forum comunist, țara trăiește cu un acut sentiment al prezentului și viitorului oricare act al naturii sale economice, moral-politice și sociale, adăugând cu fiecare zi din calendarul acestui sfârșit de an noi dovezi, noi semne ale identității sale materiale și spirituale, într-un climat de profundă unitate și efervescență creatoare. În această sens se înscrie și intrinsecă unor importante organisme ale democrației noastre socialiste iar hotărârile care au fost adoptate aduc în prim plan starea de conștiință și responsabilitate în care lucrările celui de-al XIII-lea Congres al partidului, indicațiile și orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu cuprinse în magistratul raport privind viața și alcătuirea programatică condusă sub raport economic și social a întregii națiuni. Din cimpul vastei sale problematice teoretice și practice, spiritul Congresului trece asiduu la orizontul existenței cotidiene și consacră direcții și dimensiuni de conținut ale vieții din toate domeniile și sectoarele de activitate.

Orientările cuprinse în eu viziune a tovarășului Nicolae Ceaușescu roșite la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, precum și la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii au ca teren de manifestare direcții însăși realitatea și dinamica acesteia, spiritul revoluționar creatur, în care trebuie acționat pentru ca în relieful economic noi ale țării să se implanteze adinc și cu putere tot mai mare orientările necesare ale perspectivei, astfel încât pe lângă ceea ce vine pe care a hotărât-o Congresul al XIII-lea patria să preschimbare în toată amplitudinea demersului și situații sale pe noi trepte de progres și civilizație. Este aceasta și temeră de lege pe care, completând seria dezbaterilor și deciziilor din cadrul organismelor democrației noastre socialiste, Sesunea Marii Adunări Naționale a consacrat-o din perspectiva implicărilor care vor reuni străduințe, eforturi de muncă, de gândire și creație ale întregului popor. Proiectul legii Planului național unic

Luceafărul

REPERE LITERARE CONTEMPORANE

Ținutul și orașul

Mală vreme, spațiul cultural al Banatului a fost înălțat de soarele filantropiei literare, însoțită fiind aceasta de o conștiință critică subdezvoltată; puținătatea adevăraților scriitori, în zilele decadelor valorice, nu făceau decât să agraveze constatarea, în pofida decarațiilor zgometoase și orgolioase ce proclamau Provincia drept „centru al lumii”. Dacă absența muzei este o veche țară a literaturii „de provincie”, condamnat-o la periferizare, amputarea spiritului critic o făcea prosperă doar intoleranța la subliteratură visând orbita culturii majore, doar refuzul „criticii” amicale, neameajind gloriile burgului și vanitățile lor hipertrofiate, puteau oferi premisele unei nașteri spirituale. Așa că acești ani, atingând — pe alocuri — altitudinea marii literaturi, au venit. Cineva vorbea chiar de o „bunăstare critică” pentru spațiul banat. O anchetă a revistei Luceafărul pleca de la constatarea că literatura Banatului „este acum o enclavă puternică a literaturii noastre”. Dar în discutabil, exploatarea literaturii a acestui teritoriu, în plus, de a-și fi epuizat posibilitățile, înțelegând aici localizarea nu în sensul strict al localismului, de recunoscut prin detaliile topografice ori aluzii lingvistice, dialectale. În geoliteratură noastră, literatură Banatului e mai puțin monumentală; în plus, e animată de intenții recuperatorii după ani de tă-

Continuare în pag. a 5-a

România

Triumfă-n pace România
Cu stele aprinse în timp,
Iar drumul prin istorie
Singerază cuvintele de dor
Trezite la fereastra veacului.

O grădină se face cimpia
Cu fluturi de fulgere și vis
Și trec înfrigurată lumina
Prin ochii de pace și belșug,
Vicolind în spiciele de grâu.

Din soare se naște vesnicia
Și umblă cu țara prin noi.

Dumitru Udreă

In pagina a 9-a • FESTIVALUL DE POEZIE NICHITA STĂNESCU • Anunțuri și evenimente de Ion Mircea • Ștefan Tăbăcari • Alexandru Horia • Ștefan Ciabani • Alexandru Căndăș • Mircea Mănuș

Drumuri spre poet

Chiar dacă în ultima vreme o lumină de culoarea chiblimbarului ori a bobelor de strigure, aplecate spre umbra brumelor, i s-a insinuat în culoarea feței; chiar dacă adolescentul (pe care l-am văzut în drumuri de pacă zbură, prin suavele trupuri ale studenților de la filologia bucaresteană de acum aproape trei decenii) s-a mutat, pentru o vreme, în fotografia unui bărbat cărui viscolele vremilor i-au desenat bărbății străni pe față de pară cineva, un neunoscut, nemaigănd pergament, l-a rugat să-l imprumute, pentru un timp, coala netedă de lângă ochii și buzele sale, ca să însemneze acolo fluviu imprevizibile spre misterioase oceane; chiar dacă un celebru copac, răstignit în calendarul Capitalei, nu se mai aude chemat pe nume și se vede nevoit, acum, în începutul de singurătate al iernii, să imprumute vocea amintirii pentru alini; chiar dacă... Parafrazându-l pe Poe, voi spune acum, cînd știm mai exact, mai dureros ca oricînd că „ani trec ca clipele / scuturînd aripile” — voi spune, deci, parafrazîndu-l pe Pbet: „Cel

CREAȚIE ȘI ANGAJARE

Tema autorului

„O lumină la etajul 10” de Malvina Urșianu

Malvina Urșianu este un autor de cinematograf care-și concepe opera unitar, cu linii de forță directoare trasate ferm și urmărite cu o privire în egală măsură pătrunzătoare și nuanțată. Departele de a avea o claviatură redusă — claviatura ei este recunoscută, autorea are stil — un stil care nu poate fi nici contestat nici imitat. Închisă ermetic, înădărită în opera sa, cineasta ne-o impune cu autoritate și partizan sau nu cu felul ei de a vedea lumea, nu se poate să nu accepți evidența adevărului estetic al acestui tip de propunere, investit cu credință liniștită și firească sinceritate. Filmele ei suscită discuții și provocă mereu reconsiderarea ansamblului și sint putine cronicle de film — discuția strictă a poveștii cinematografice și alt — care l-au fost dedicate, majoritatea excepțiilor simțind de fiecare dată nevoia să facă rîndul cu filmele precedente, cu opera în ansamblu ei, cu personalitatea regizorului. Judecata de valoare vizuală de fiecare dată tema autorului — și este

acesta un semn evident de excelență, de validare a unei conștiințe artistice. Piesele dosarului cinematografic al Malvinei Urșianu se reasează după fiecare premieră, închind opera și constituindu-se într-un veritabil discurs unitar despre care s-a mai vorbit de atâtea ori — meditația asupra istoriei, o istorie al cărei dinamism și a cărei logică autoarea le depășește prin destinele eroilor săi. Acest lucru s-a spus de multe ori, dar niciodată nu mi se pare destul, într-un peisaj al cinematografiei românești contemporane în care din păcate asistăm prea adesea la filme intimplatoare, de o suspectă diversitate de tematic și de stil. Arbitrar și intimplare se stie, sint apapanajul mediocrității, eticheta ei, una dintre ele. De aceea, în context, acei artiști ai filmului românesc la care depășim consecvența și rigurozitatea, care au deci un flux ideologic constant și forța de a-l face artă se bucură de prestigiu real și sint cei care pun amprenta personalității lor pe o școală cinematografică națională. Formula artistică a Malvinei Urșianu este surprinzătoare de modernă la o analiză mai atentă — spunem surprinzătoare doar pentru că autoarea este caracterizată indeobște prin clasicitatea și eleganta stilului ei — pentru că această punere în pagină a unei unice obsesii mozalcată aparent capricioasă temporal — trimite în realitate lungi fasciole luminoase spre felul cum era gândită o epocă analizată filmic anterior și consolidează senzația de unitate despre care vorbeam.

Astfel, O lumină la etajul zece — vine abia după Treacătoarele iubiri, și zicem, dar destul moral al eroilor din Treacătoarele iubiri devine și mai clar prin această lumină. Metoda este validată valoric.

Ca orice talent autentic ce se desfașoară sub semnul unei ideologii ferme și al unei tematicii majore — Malvina Urșianu aduce temei variațiuni din ce în ce mai subtile, anvergura dezbaterii etice mai redusată și performanța mai înaltă. Poate că în nici un film al autoarei această performanță nu a fost mai dificil de realizat, de aici și grija particulară a autoarei pentru alegerea unor instrumentații sigure — cum ar fi de pildă un anume tip de actori, apti să descifreze patetismul unei afirmații cu multiple sensuri într-un limbaj intelectual specific. Dificil, pentru că de data aceasta Malvina Urșianu urmărește drama morală a unei femei exponențiale care iese la lumină — după o detenție

Nicolae Dragoș

Continuare în pag. a 4-a

SUB SEMNUL CONGRESULUI AL XIII-LEA

CULTURA ȘI SPIRIT REVOLUTIONAR

Conștiința unei epoci, adevărul unei epoci

Un partid al principiilor, un partid al faptelor. Ceea ce mi se pare extraordinar de frumos și cinstit este drumul său de la teorie la practică. Efectiv, tot ce se gîndește, mai cu seamă de la Congresul al IX-lea încoace, prinde viață, oricît ar fi de îndrăzneț.

După un asemenea eveniment, cum este cel de-al XIII-lea Congres al partidului, se impune o revizuire a istoriei românești din piscurile epocii pe care o trăim. Care sint filioanele străvechi ale umanismului acestui partid, ale spiritului său civic și patriotic, ale strategiilor sale profund revoluționare? Partidul n-a apărut, desigur, ca un „deus ex machina”, el a avut, are și va avea continuu un substrat vital, care este însuși poporul.

Fiecare popor în parte a fost întiiul savant al omenirii, întiiul artist de geniu, întiiul magistrat, întiiul rege-ostaz. Experiența fiecăruia e unică și ceea ce istoricii numesc — în lipsa de alți termeni — paralelism al civilizațiilor este în fond o simultaneitate a genului uman în toată desfășurarea splendorii sale. Poporul stie din ceasuri imemorabile mersul aștrilor pe cer, el cercetează lucrarea plantelor asupra sănătății, tot el taie viscerale pămîntului după comori iar datinile primordiale ale vieții și morții le preschimbă, prin repetiție și șlefuire, în tratate de etică universală. Din cînd în cînd, din trupul lui frumos ca un copac, cum ar fi zis cronicarul, se sumeșc în văzduh muguri

inoitori, care frîmping mai departe, îi desfac arborescența și îi dau temerurile nemuririi. Asemenea oameni sint providențiali și fără ei ar fi imposibil de închipuit progresul umanității. Fie că sint oameni politici sau conducători de armii, artiști sau inventatori de geniu, oamenii aceștia sint exponențiali și reprezintă certificatul de maturitate și bărbăție al popoarelor din care s-au născut. Aici nu se poate trîșa și de multe ori unii care păreau glorii în timpul vieții au pierit nu pe limba lor, cum se spune, ci pe limba popoarelor, care refuză minciuna și care l-au nivelat cu judecata implacabilă a timpului.

La noi, la români, există o dreaptă măsură a duratei și a răbdării care conferă tuturor evenimentelor și personalităților de excepție vesmintul curat al eternității. În Abacul lui Horea, de pildă, mai trăiește și acum strănăpă ai crășorului care îi poartă numele adevărat de Nicula, iar un copil întrebă deunăzi cine a fost marele comandant a putut răsunde în chip natural „un neam de la noi din sat”. Pentru mulți Eminescu nu a murit așa după cum nu poate muri o doină, el este ca un spirit al locurilor de care mai amintesc case și copaci, drumeaguri de țară și primitive pavaje ce l-au ascultat pașii, bătrîni ai căror părinți l-au

Corneliu Vadim Tudor

Continuare în pag. a 7-a

Realitatea imediată

În foarte deesele, aproape cotidienele mele drumuri de reporter, am notat în carnet și citeva dintre expresiile legate direct de activitatea de scris și documentare în teren. Rînd pe rînd mi-au plăcut și displicut sintagme care în bună parte, iată, dau seamă despre: puterea și rolul scrisului. „Fiți atenți ce spuneti, că ne bagă în cerneală!”, „Mai luați-ți nițel în virful penitei pe aștia, că-și fac de cap!”, „Al auzit, tu, ne dă prima vedere!”, „Cînd nu pune-ntr-o carte, cînd cînd apare cartea, că vrem și noi s-o cumpărăm?!” „A mai trecut cineva pe aici și n-a scris un rînd despre noi!” „Te va citi o carte-ntr-o zi”, „Scrieți despre el, zău că merită cu vir și indesta!” Iată doar citeva din expresiile care indică pulsul realității vizavi de ceea ce noi numim documentare în teren pentru un reportaj de ziare, pentru o carte de publicistică, pentru un roman, pentru un scenariu de film etc. Aproape peste tot în țară, venirea unui ziarist, a unui

scriitor, a unui redactor radio sau tv constituie un mic eveniment. Ceea ce denotă, înocă o dată, prețuirea și respectul de care se bucură oamenii care slujesc scrisul. Desigur, din sintagmele de mai sus se poate desprinde foarte ușor dorința ca scrisul, arta, creația să exprime adevărul, credința extrem de vie că scrisul, tipărirea, filmul au o funcție direct educativă, de asanare a unor tare morale, de construire și reconstruire a conștiinței. Altfel scrisul, la prima vedere pare o activitate fragilă, dar, mergînd în teren se poate constata lesne puternic impact cu realitatea. Cultivăm, și este bine așa, un scris independent al gesturilor și faptelor bune. Nu de puține ori mi s-a spus să scriu despre cutare sau cutare lucru pentru că e ațit de grozav încît merită să se scrie despre el, că scrisul folosește celor în cauză, că devine un adevărat certificat, un atestat. Am constatat acest fapt de zece, de sute de ori. Scriul, în ziar, în cartea de publicistică, în povestire sau roman potenează activitatea, acționează, dă un ascendent, dă, acum, ca să vorbim în termeni economici, eficiența acțiunii și activității sociale. Este un fel de act pentru nemurire, fără exagerare spus. Tocmai de aici derivă marea datorie, de conștiință și suflet a tuturor celor care scriu de a porni direct de la realitate, fără ocoluri, de a pune în lumina proaspătă a adevărului, a vocației noastre spre adevăr. În cadrul excepțional al democrației din România socialistă, omul de scris, artistul este intrinsec un om-cetățean. Problemele obștii sale sint problemele scriitorului său. Înțeleg la modul superior, scriitorii sint cuprinse în documentul partidului nostru. În esența sa artistul este văzut ca un adevărat constructor, ca un om care dă un plus de identitate peisajului social. Este cunoscut faptul că operele cele mai izbutite artistic sint cele în care autorul pune, tratează teme și aspecte pe care le cunoste cel mai îndaproape, care-i sint cele mai apropiate inimii sale, pe care le stăpînește

Eugen Mihăescu

Continuare în pag. a 7-a

Amintindu-mi

Vor trece veacuri după veacuri și glasul poeziei lui Nichita se va auzi tot mai distinct. Deși a trecut un an de cînd s-a retras brusc dintre noi, mie, nici azi, nu-mi vine să cred că am privilegiul de a mai sta în preajma făpturii lui fără asemănare. Zidul de om care Nichita și casa lui erau mai primitivi decît Gara de Nord care primește pe oricine. Ca și cerul înstelat al nopții de vară, Nichita era în toată filinta lui o cîntec fără sfîrșit. Mulți boinavi s-au însămătorit lîngă el. An de an admiram iubitorilor de poezie față de Nichita a crescut în așa măsură încît la data cînd el împlinea o jumătate de viață prin casa lui s-au perindat, vreme de douăzeci și patru de ore, cîteva mii de oameni.

N-am să uit niciodată drumul lui Nichita în județele Satu Mare și Maramureș unde l-am condus în toamna anului 1979. Toți oamenii care l-au văzut pe Nichita nu admiteau ca poetul să se mai întoarcă la București. În Maramureș s-a intimplat ca de la o depărtare de peste 25 km să vină trei bărbăți într-o căruță (cu doi cai superbi pe ale căror spindiri puteai să dormi ca pe un pat) care nu s-au lăsat pînă nu l-au convins pe Nichita să se lase dus în satul lor, unde toată suflarea s-a adunat să-l vadă.

Dacă am avut norocul să trăiesc vreme de cîteva ani în apropierea ființei Poetului, mă mîndresc și mai mult cu faptul că la aniversarea celor cincizeci de ani ai lui Nichita am scris cel dintîi că el este un poet genial. Mi-am re-

George Pituț

13 decembrie 1984

Continuare în pag. a 2-a

Continuare în pag. a 7-a

CRITICA

CONVERGENȚA DEMERSURILOR COGNITIVE

Aparut anul acesta la editura Eminescu, eseu Noua mitologie a universurilor deschise și subînțelesul de autor, Mircea Herivan...

mult ca oricând, e dator să-și lărgască permanent orizontul cultural; altminteri, rutina, repetitivul îl condamnă la caducitate, la scădere și chiar anularea capacității sale de invenție.

Mircea Constantinescu
*) Mircea Herivan: "Noua mitologie a universurilor deschise", Editura Eminescu, 1984.

EDIȚII

UN UNIVERS DE GÎNDIRE

În seria "Restituiri" a editurii Dacia a apărut de curând prima selecție de discursuri ale filologului, lingvistului, editorului, dascălului și luptătorului pentru drepturile națiunii române din Transilvania...

CUMPĂNĂ AȘCHII

I. Despre diversitatea stilurilor. Căile poetice la un moment dat, sînt în afara oricărei dogme. Sînt și critici cu pretenții demurgice care "fac" numai dintr-un anume mod poetic...

Amintindu-mi

Urmare din pag. 1
amintit acest fapt cu prilejul Festivalului de poezie NICHITA STANESCU de la Ploiești, unde un mare număr de scriitori, profesori, studenți, elevi și, desigur, prieteni ai marelui Poet...

pus-o singură și pe care a dus-o cu strălucire la îndeplinire.
Mai există însă un alt Nichita dincolo de acest fastuos spectacol de inteligență, de improvizație, de lirism pe care poetul ținea să-l ofere cu generozitatea marilor apostoli...

M. Ungheanu

spuneam de un didacticism asumat, datorat mizei importante a lucrării.
Al doilea capitol, Dominantele psihologice, are o pondere deosebită în carte, căci cel mai frecvent reper al lui Blaga...

Valentin F. Mihăescu

seși originale și artistice spre a-și putea avea locul cu demnitate în galeria oricărei țări din lumea occidentală, mă voi sili cu toată stăruința pe cel puține mele mijloace imi vor permite să îmi solum lor interpret. Aceste gânduri își păstrează și azi, la peste o sută de ani de cînd au fost scrise, cea mai actualitate.

Fetele poetului

În adevăr între colegii lui de generație Nichita Stănescu și-a propus să fie Poetul. Adică nu doar un autor de volum de versuri ci o persoană care prin toate gesturile și ipostazele existenței se ia însemne poezia și Poetul.

Mircea Constantinescu

în 1967 la "Notara" și în 1976 a fost difuzată la Radio. Turburarea apelor nu s-a jucat încă niciodată. Daria s-a jucat de două ori în 58 de ani, o dată la Cernăuți, a doua oară la Timișoara. Ivanca nu a fost niciodată pusă în scenă ca și Arca lui Noe, de altfel "Cruciada copiilor" s-a jucat din 1911 în '51...

Mircea Constantinescu

osemenne memorabile. O sursă care fixează scoli, curente, contribuții pe alături diverse studi începând de la cele de istorie a antropologiei românești ca și aplicații privitoare la cercetarea avologetică. Semnatarul sînt antropologii cunoscuți din toate generațiile: V.M. Mihăilescu, Victor Tufescu, V.V. Caramela, R. Rău, Ion Băncușu, Drăgesc Popa, Ilie Bădescu, D.S. Obedescu, Mircea Lăzărescu, Ion Gîrba, Adrian Boșu, Gă. Mircu, Ion Otleanu. Ideea de a da o monografie asupra științei românești antropologice pe care Revista "Zamolxe" a pus-o în practică într-un mod exemplar, merită, așadar, o mențiune de onoare.

CRONICA LITERARA

în lăcașul pe Nicolae Labis. Moartea expirării se pare un poem de neatin. Autorul Necuvintelor a început ca emul al lui Nicolae Labis de care nu s-a dezis. Dintre-o generație fără dascăli, Nichita Stănescu este și el unul dintre cei care și-a inventat dascălul, consistent de fapt că actual cultural înseamnă continuitate.

Mircea Constantinescu

DAN C. MIHĂILESCU: «Dramaturgia lui Lucian Blaga»
Pînă la următoarele studii eminesciene, (anunțate în deschiderea volumului său de debut, Perspective eminesciene, Editura Cartea Românească 1982), dedicate Verbului poetic — axă a ființei spirituale — și înfrăgăritului în opera lui Eminescu, în al său al doilea volum Dan C. Mihăilescu, critic tînar afirmat inițial în paginile revistei "Luceafărul" nu propune o metodică incursiune în Dramaturgia lui Lucian Blaga (Editura Dacia 1984).

Mircea Constantinescu

BREVIAR
REVISTA ROMÂNĂ — 10. Un excepțional număr tematic, în spiritul monografiilor pe domenii care sînt curente la această publicație, este numărul 10 al "Revistei Române", periodic destinat propagării culturii românești în lume. S-a mai observat și altădată înaltul grad de profesionalitate pe care redacția "Revistei Române" (condusă de George G. Petra și înaltă din Iulian Neagu, Șerban Stăli, V.F. Mihăescu, C. Prut și alții) îl probează în alcătuirea unei reviste cu program patriotic, momentul și adăugăm că, prin nouele aparute în ultimul an, "Revista Română" face într-adevăr o necesară operațiune de difuzare a adevăratelor valori ale culturii naționale.

15 DECEMBRIE 1984

Sub semnul Congresului al XIII-lea al P.C.R.

NUMAI TRĂIND ȘI SCRIND ÎMPREUNĂ CU POPORUL, PEN-
TRU POPOR, PARTICIPÂND ACTIV LA FĂURIREA PREZENTULUI ȘI
VIITORULUI PATRIEI NOASTRE, CREATORII DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ
POT DA OPERE DE ÎNALTĂ VALOARE, ÎȘI POT ÎNDEPLINI MISIUNEA
ÎN FORMAREA CONȘTIINȚEI REVOLUȚIONARE, ÎN PROMO-

VAREA ADEVĂRATULUI UMANISM REVOLUȚIONAR AL SOCIETĂȚII
NOASTRE SOCIALISTE, ÎN CARE TÔT CE SE REALIZEAZĂ ESTE
DESTINAT ÎNFLORIRII PATRIEI, OMULUI, BUNĂSTĂRII ȘI FERICIRII
SALE.

NICOLAE CEAUȘESCU

PROZA SOCIALĂ - O monografie colectivă a epocii

În mișcarea actuală a prozei, cadrul social contemporan poate fi considerat una dintre constantele tematice ale creației, materia ei cea mai activă și cea mai fertilă atît prin posibilitatea de a prezenta cu un limbaj specific adevărul vieții contemporane cît și prin caracterul prospectiv pe care literatura este dator să îl urmărească. „Poporul — în care tinerețea are un rol de seamă — oamenii muncii sînt cei care au realizat tot ceea ce am obținut în dezvoltarea socialistă a patriei noastre”, spune, pe drept cuvînt, tovarășul Nicolae Ceaușescu. „Ei sînt eroii care trebuie să-și aibă locul în film, în teatru, în poezie, în artă, în literatură, în pictură. În toate domeniile creației artistice pe care le prezentăm”.

În conformitate cu aceste indicații clarvăzătoare, prozatorii literaturii române de azi pot fi considerați și niște sociologi ai realității românești, opera lor, așezată într-o continuitate de teme și de tipologii umane, crează o adevărată monografie a lumii noastre contemporane, desigur, în imagini convinsătoare a tuturor mediilor, a tuturor modurilor de intervenție în viața societății noastre. Un tablou al acestor preocupări ar depăși desigur cadrul unei simple dezbateri, deoarece numărul acestora care fac din opera lor părți din această monografie colectivă este considerabil. Grupajul de articole care urmează cuprinde analize ale creațiilor unor autori a căror prezență în literatura contemporană merită remarcată, prozatori din toate generațiile, de la cea mai tânără, care deservu în opera lor medii cele mai diferite, dintr-o geografie românească integrată. Și nu în ultimul rînd, să notăm că ei sînt autori din toată țara, a căror operă demonstrează încă o dată că forțele literaturii române sînt considerabile, numeroase și omogene.

PLEDOARIE PENTRU VALORI

Carte de proză pe cît de surprinzătoare, tot pe atît de incântătoare este aceea a lui Ion Florian Panduru, intitulată „Au murit poveștile, Siminico”. Confirmînd buna impresie produsă de anterioara culegere de năvele și povestiri, de data aceasta Ion Florian Panduru își întîmpină cititorii cu o narativă relativ amănunțită, a cărei cea mai plezibilă definiție ar putea fi aceea de roman-povestea. Și dacă se pune problema raportării la un anumit model clasic, fără îndoială că cel propus de Mihail Sadoveanu prin „Dumbrava minunată”, merită din plin să fie evocat. În esență, ideea tematică a romanului-povestea imaginat de Ion Florian Panduru ancorează cu surprinzătoare dezinclatură în atît de obsedantă problematică a crizei infantil-preadolescenței, grevată, la modul superb, de revelațiile, așezînd, în confuzie sub semnul căreia are loc disocierea realului de imaginar, la nivelul experienței strict biografice. Implicația fenomenului în cauză poartă amprenta unui interes special, intrucît pe de o parte eroii romanului beneficiază de confruntări fășite, adesea dure chiar, cu realitățile social-morale ale vieții reale, iar pe de altă parte sînt înzestrați cu un impresionant dar de a interpreta și evalua aceste realități, prin apel, necondiționat, parcă, la criteriile propuse de lumea poveștilor și miturilor de ei înșiși reimaginată și retrăite integral. Dar, în chip paradoxal, tocmai un astfel de mod antitetice, contrastant, de percepere a existenței se constituie în resort psihologic specific, în măsură să confere elementului narativ o autentică tensiune conflictuală, de natură să atragă în poziții cu adevărat favorabile spre a-și exprima personalitatea umană. Ideea creatoare a lui Ion Florian Panduru, deosebit de fertilă, vizează organică întreprindere dintre idealitate conceptuală și psihologie infantile și candid-nerculitate acutivă critică a acesteia. În ultimă instanță, facultatea dinții, în chipul cel mai natural cu putință, își valorifică însușirile productive recursor la imaginarul fabulos — asumîndu-și dreptul inalienabil de a formula diagnosticul etic cel mai tranșant, a propo de viața celor maturați. Aflați ei înșiși într-o împrejurare de viață dramatică, destrămarea familiei prin moartea mamei și alunecarea în abulia alcoolizantă a tatălui — cei doi eroi, Vișiu cel mic și surioara lui, Siminico, sînt constrinși literalmente a se angaja într-o asemenea acțiune de radicalizare a conștiinței morale. Aparent didac-

tică, circumscrisă marilor locuri comune cu care îndeobște operează genul literaturii despre copii, teza morală în discuție primește, însă, pe neașteptate, determinări și implicații de o nouă teză frapantă. Deschiderea romanului-povestea către leit-motive cu statut de permanență în ordinea valorilor morale, dondînd o acută încălzire etnic-socială, se produce fără nici o sforțare, din lăsa sine. Plecarea la buci a celor doi copii — ca și în „Dumbrava minunată” — echivalează cu gestul reflex, profund tulburător prin fondul lui afectiv, de căutare și descoperire a eului mitic, a celui cu profund ce-si conservă latențele în lumea de basm contemporană a așezării de sub munte, pe numele ei Sărbărin, unde triestește dîrul bunic Lazăr Vișiu. Nu e vorba, desigur, de o soluție tradiționalist-pasivă, ci de o pledoarie lucidă, desfășurată în cunoștință de cauză, al cărei scop vizează organică implicare a procesului formativ, de edificare a personalității umane, în soluții subtile și eficiente de tradiție. Intim familiizat cu lumea aceasta, o lume a frustei morale și, adesea, eroice statornicități din trecut, prozatorul își argumentează „teza” fără ostentație, fiind mereu atenet la nuanțe, în definiție, la paradigmele dialogului civilizatoriu dintre moștenirea trecutului și contemporaneitatea lui, am reformula și noi titlul cărții lui Ion Florian Panduru, punîndu-l sub semnul interogației: „Au murit poveștile, Siminico?” Răspunsul la întrebare, revelator implicat în ideatic difuz poetică a narativului-basm, rezidă, înainte de toate, în aproape inefabilă și totuși atât de tulburătoare stare de spirit meta-ficțională pe care cititorul o poartă cu sine, asemenea unei dulci poveri, mult timp după ce lectura cărții a luat sfîrșit.

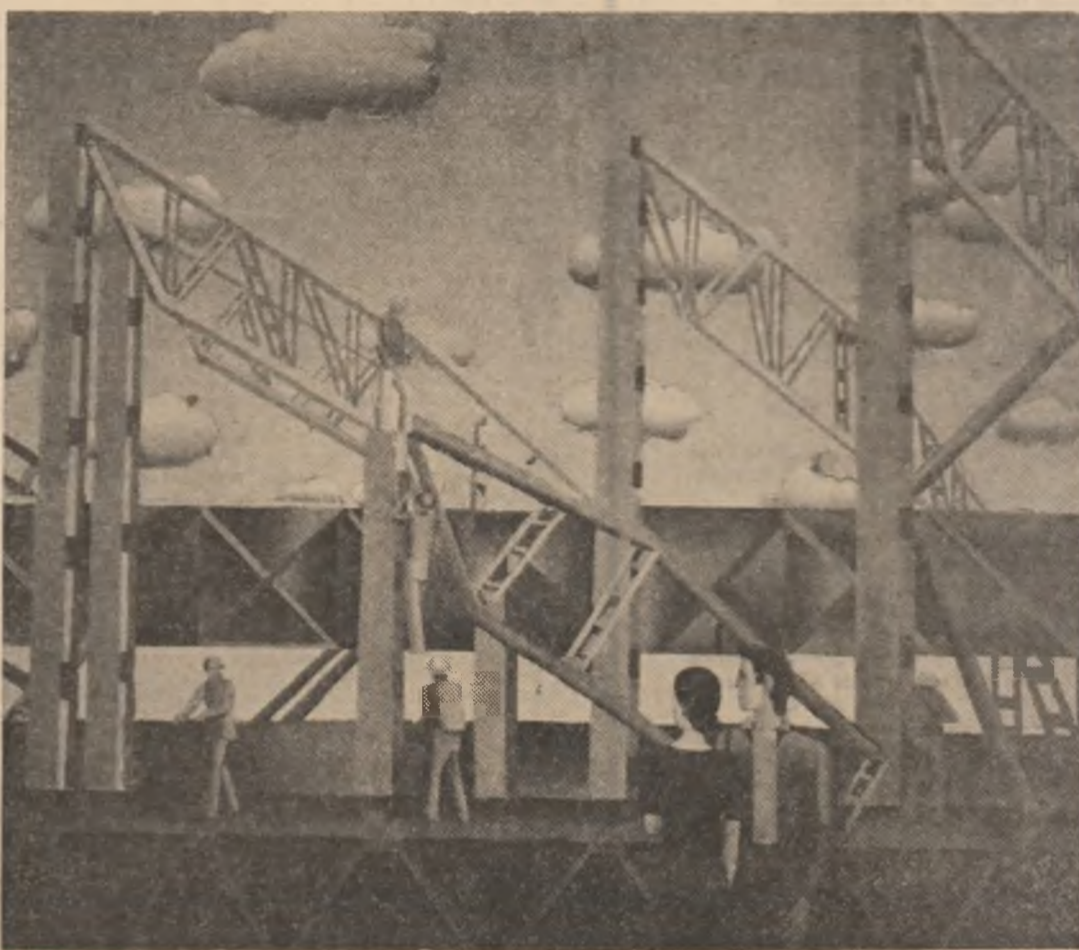
Nicolae Ciobanu

NEAMUL PĂDURENILOR

Cele zece năvele din volumul „Blana ursului din pădure” de Alex. Rudeanu constituie un roman — sui-generis — cu un fir roșu conducător și o unitate de acțiune. Cîteva recorduri erau suficiente pentru ca buclăile fragmentare să se topească într-un bloc compact. Toși, ceva îmi spune că autorul însuși a dorit să se oprească în proximitatea adevărului. Există la Alex. Rudeanu o puternică pasiune a revenirii la un loc și un timp anume, o neputință de rușare, așa zice, din mîile amintirilor, din locurile părinților, din leagănul natal. Alex. Rudeanu are o teamă fizică, așa zice, de a închide cerul poveștilor sale, de a se apropia de roman. Subiectul său este foarte vast: autorul urmărește ramificațiile unei numeroase familii bucovinene, „neamul Candrenilor”, de la piatra de temelie (munte lui Nicanor) până la Lisaura, anul 1920) pînă în zilele noastre. Hariton, Gabriel, Arcadie, Holdița, Malvina, Căliman — copiii lui Nicanor și ai Lisaurii (remarcăm rezonanța ca de pădure a numelor: toți eroii trăiesc, de fapt, cu pădurea în suflet mai mult decît cu satul lor) au, fiecare în parte, viața lui „românului”, dar din timp în timp vin pe acasă, locul unde se sînt legați de un destin comun. Arcadie ajunge, din pădure (profesia lui Nicanor pe care fiul o preia ca pentru a asigura o continuitate), specialist în prelucrare lemnului la o fabrică de mobilă din capitală, Malvina este inginer geolog, a colindat muntii toată tinerețea și a pus bazele unei exploatare de metale neferoase în jurul căreia s-a construit un nou oraș, Hariton este ziarist, Gabriel, judecător, Căliman — cel mai vîrstnic dintre fii — a ajuns la pensie și s-a stabilit într-un oraș din apropierea casei părintești. Moartea tatălui, eroică pentru un pădurar (s-a luptat cu un urs) și a dezmembra familia — dar voința de fier a mamei îi stringe pe copii pe lingă locul nașterii. Femele au vocație creatoare în neamul Candrenilor. Prin Malvina și prin Holdița, autorul realizează largi deschideri către realitățile țării. Dacă prima este geolog și are sentimentul minerdiei conștiente de a fi determinat nașterea unei localități noi, cea de-a doua, Holdița (un nume care iese din semnificația păduroasă ale onomasticii cărții, semnificînd mai degrabă un luminis, un ochi de pădure) ne transmite un mesaj mai adînc, mai intim al autorului. Căsușă într-un sat de cîmpie, cu un tractorist, ea rămîne tărăncă, muncește pămîntul la C.A.P. împreună cu noile concetățene, naște doi gemeni de a căror creștere se ocupă insistent. Este eroina principală a cărții, deși apare numai într-o povestire, un personaj simbol prin care autorul vede o posibilă expansiune a satului de munte, cu civilizația lui, la cîmpie. Holdița aduce brazi din jurul casei natale și-și plantează la cîmpie — deși știe că nu se vor prinde — își pietruiește curtea cu bolovani de riu, își convinge bărbatul să accepte renouarea casei în stil bucovinean, seamănă cădunii țării și distigă admirația vecinilor cînd le oferă, în plină toamnă, zarzavaturi tinere — și are o mare dorință: să ia a din casa părintească o blană de urs, nu cea din ursul care și-a împărțit moartea cu a lui Nicanor, o alta, mai veche, care stă

uitată sub o masă. I-ar oferi Lisaurii în schimb covoare viu colorate care se țese aici, la cîmpie. Fata vrea să scrie acasă — are un scris frumos, rotund, sigur, care-l impresionează pe tînărul și cam neobișnuitul ei soț — dar nu știe cum să-și formuleze cererea, prea are timp de scrisori — lucru important — se pare că autorul intuiește că ea nu știe să scrie, dar nu știe să scrie vreo întrebare. „Mama și fiica „stau de vorbă gîndindu-se una la alta, „și scriind din gînd scrisori și atît de vite este zvonăția ei se întilnesc, că-și comunică una alteia gîndurile și noutățile, incît pe Holdița o dor degetele de scrisul imaginat. Nimic din spiritul familiei de munte nu pare a se fi schimbat în fata care s-a strămutat la cîmpie. Ea păstrează, de la ea, dorința fierbinte de a avea o casă de a se simți în casa ei ca într-un mediu al ei, ca într-un perimetru însemnat de ființa ei. Această dorință o au toți copiii lui Nicanor, eroii teatru-povestea ficăria în parte fiind drumul ajungerii către casă. O casă a lui în care să reșeaască lumina și căldura locului natal. Pînă și răcițioarea Malvina, care și-a trăit tinerețea în cort, prin munți, ajunge să-și dorească o casă adevărată. Holdița ar simboliza, apoi, o trecere peste acea „interdicție” fixată de Ion Creangă: „Cum nu se dă scos ursul din birlog, țărănul de la munte strămutat la cîmp și proclama dezlîp de la sine mamei sale...”. Ea rupe, într-un fel, această linie a unui destin ancestral — dar trebuie spus că autorul nu urmărește o rupe categorică, o îndepărtare „peste nouă vîi”: pentru tînăra bucovineancă, „cîmpia” este un loc de undeva din Moldova de jos, ea coboară, deci, pe firul meridianului, în cîmpia muntelui ei, pe firul apei (apelor) ei. Prin rezistență îndrîjnită în noul mediu, prin muncă tenace, printr-un optimism contagios — Holdița ne face să credem că, pînă la urmă, va „scotea” și blana ursului din pădurile natale. Alex. Rudeanu își rezervă dreptul, prin aceea că nu a izvoit materialul, nu l-a încheiat ferm într-un rotund definitiv, de a reveni analizînd mai adînc condiția mutațiilor etnice și culturale de astăzi. Spre deosebire de alți colegi de generație, care abordează această temă cu oarecare retinere, Alex. Rudeanu este în fond, nu este vorba de mișcarea omului singur dintr-un loc într-altul, ci de mișcarea unei case întregi; individual are puternice resurse de refacere a „centrului” geografic afective de care se depărtează. Altfel zis, cu o zicală populară, omul „sfîntest” locul. Eroii lui Alex. Rudeanu se sînt oriunde acasă la ei pentru că au casa în suflet, pentru că legăturile de sine dintre ei rămîn tot timpul curate. În locul unei lungi cronici de familie, autorul punctează evenimentele semnificative din viața acestor numeroase familii a Candrenilor lăsînd opera deschisă la orice vîrstă, pe a reveni asupra destinilor personajelor sale sîntîndu-se, în același timp, implicat într-o simfonia de însuși prezent în frîntîmările lor.

Nicolae Georgescu

Mihai Rusu : „Șantier”

SOCIAL ȘI PSIHOLOGIC

Este îndeajuns de greu a încadra „Hoții de pădure”, romanul lui Anatolie Panis, în literatura cu pădurari, vînători ori țapinari în linia aceleia pe care zînd-o. Dacă Sadoveanu a înobilat-o prin mit iar Hogas a învaluit-o într-o aură patriarhală, Anatolie Panis are meritul de a elibera tema de prejudecata exotismului. El coboară lumea pădurii din mister și excentricism prin observație socială și sociologică și prin aceasta, literatura pe care o compune se înalță la realism și nu arezori la un realism psihologic înalt. Ce face el în acest roman e îndeajuns de simplu. Pădurii el însuși, autorul este acomodat cu mediul în mod natural, și ceea ce se întîmplă în jurul său nu îl miră, iar consecința literară cea mai evidentă este că nici un ton impresionant nu pătrunde în carte. El observă lumea și nu numai atît, căci observă lumea vie în care trăiește, în care e înfrînt sau căruia îi rezistă și din acest impact care este chiar experiența lui de viață rezultă universul său artistic. Cunoșcînd-o natural, el nu simte nevoie să se documenteze și știind-o atît de exact năvălește de a inventa nu există. Firescul își are sursa, în mare măsură, aici.

Am insistat asupra mediului, interesant din punct de vedere sociologic pentru că nu e la îndemina oricui să cunoască ce se întîmplă la gaterii de cîmpie pentru că în realitate, așa cum este o cabină pentru o echipă de forestieri și ce psihologie apar dezvoltă viața dusă în pădure, în care riscul este o realitate cotidiană. Cu toate acestea, din punct de vedere estetic drama e dramă, indiferent de context. Decorul în mod special conflictele, punctele de tensiune dar esența rămîne. Așa se întîmplă cu Napoleon Stîngă, cel care deschide romanul cu o mărturisire soc „La 35 de ani eram alcoolici” și care parcurge o dramă morală care urmează în viața de familie. Desigur, drama e în esența ei general-umană dar mediul colorează și potențează în mod special conflictele, punctele de tensiune dar esența umană rămîne. Caracteristica prozei lui Anatolie Panis, în „Hoții de pădure” e puțin, este alianța socialului cu psihologicul. Psihologia e alternată de social. Este meritul scriitorului de a descoperi pentru cititor o lume interesantă, care există și nu se cere inventată din rețetă de originalitate necesară succesului literar, o lume aspră, adeseori dură și nu de puține ori închisă ca o cetate medievală. O lume care are propriul său „obsedant deceniu”, și fatal, propriile sale victime. Spre deosebire de alie personaje victimizate de epocă, naratorul din „Hoții de pădure” nu se reabilitează nici după restirea din puscărie (care nu fusese, nici vorba, politică), și rămîne tot așa, un „hoț de pădure”, încercînd să ture, să smulgă un fel de destin autentic. Cu trăiri patetice, cu îndrăgostiri totale, ori numai pe jumătate, cu nebulina de a observa totuși și cu nebulina și mare de a nu tăcea din gură, el are o remădă aplicare de a fi mereu și definitiv un pagubos în viața socială, și în viața de familie. O ratare totală din cauza femeii și a copilului se adaugă ratării profesionale. Cu toate că nenorocirile se înfrînt în lant strîns, cartea nu alunecă spre melodramă și dacă scriitorul rezistă aceste amelo-dramă este datorată meritului talentului și tonului dur, bărbătesc, pe care-l capătă povestirea o dată cu filozofia că „viața este așa”, dură, dar merită trăită „pentru că e viață”. Și totuși happy-end are certea, dar el nu apare în această lume. Peste toate nenorocirile triumfă viața și s-ar putea obiecta acest triumf dar eu n-o s-o fac, intrucît nimic mai surprinzător în soluții decît viața, și orice i s-ar putea reproșa lui Anatolie Panis dar cu siguranță că nu știe cum e viața, nu.

Că scriitorul are o amplă experiență de viață — și întrî în aceasta nu ce al trăit ci mai ales — el înțelege din ce al trăit — o probază indis-cutabil năvelele din „Lubita de la Gura Teghii”. Spre deosebire de roman, în care combustia este acțiunea, motorul prozelor scurte scrise de Anatolie Panis devine psihologia. Psihologiile tensionează, „tin” schiele și năvelele și de aceea, desi mediul este un general forasare, căfă viața și s-ar putea obiecta acest triumf dar eu n-o s-o fac, intrucît nimic mai surprinzător în soluții decît viața, și orice i s-ar putea reproșa lui Anatolie Panis dar cu siguranță că nu știe cum e viața, nu.

Că scriitorul are o amplă experiență de viață — și întrî în aceasta nu ce al trăit ci mai ales — el înțelege din ce al trăit — o probază indis-cutabil năvelele din „Lubita de la Gura Teghii”. Spre deosebire de roman, în care combustia este acțiunea, motorul prozelor scurte scrise de Anatolie Panis devine psihologia. Psihologiile tensionează, „tin” schiele și năvelele și de aceea, desi mediul este un general forasare, căfă viața și s-ar putea obiecta acest triumf dar eu n-o s-o fac, intrucît nimic mai surprinzător în soluții decît viața, și orice i s-ar putea reproșa lui Anatolie Panis dar cu siguranță că nu știe cum e viața, nu.

„Pisici pentru Australia” este aproape absurdă prin absurdul personajelor. „Tanti Domnișoara” surprinde o interesantă substituție de identitate, bine motivată de complexe și refuzuri.

Năvelă tragică, scrisă cu remarcabilă finețe, „Japonezii” poate intra în succes în antologia genului. Istoria (de presupus cu note autobiografice) a unor copii obligați să ia lumea ca matura poate fi un bun pîrj de esuare în istoriarioare bine intenționate dar realizează siropos ori moralist-didactic. Conștient de risc, autorul la distanță afectivă față de subiect într-o manieră ușor scenaristică și care, oricît de paradoxal, de Săksin amînteste. Paradoxul vine din diferența de stil. Apropierea — din filozofia asupra vieții și nu în cele din urmă din finalul tragic, sfîșietor dar nu strigat, ci, dimpotrivă, e o durere strivită.

Din punct de vedere al tehnicii literare propriu-zise cea mai lucrută schită este „La sece-tis” și este chiar o proză care se sprijină pe efecte și mizează pe ele.

Talent remarcabil, Anatolie Panis fără îndoială este unul din cei mai nedreptățiți (de critică) prozatori ai acestui moment literar. Dez-voluindu-se din linia Fanus Neagu, el este departe de a face epigonism și cărțile sale sînt expresia unui scriitor care n-are timp să alerge după modă, tocmai pentru că înainte de a se preocupa de aceasta mai important i se pare să comunice cititorului ce are de comunicat și în acest egocentrism al său Anatolie Panis este un „braconier”, dar unul cu deosebire inspirat.

Mariana Brăescu

Lucian Chișu

OAMENI ȘI MAȘINI

Oamenii cei mai simpli pot avea revelații și miracole pe care să le dăruiască romancierilor, fascinați du-i și dîndu-le de lucru pînă în vîrsta bătrîneții, în căminul lui Saul Bellow și așezată ca motto al romanului „Cheia de contact”, dezvăluie natura prozei lui C. Turturea: apartenența la genul de literatură „cu teză”, — acel gen ce dezvoltă în discurs o premisă inițială, — avînd, prin analogie, structura unei lucrări muzicale în care tema principală va fi redată, modulată și potențată în multiple variațiuni. De aici decurge și aplicarea spre mediile particulare, specificitatea lor dînd substanță epicului investit cu funcția de demonstrație.

„Cheia de contact” (1983) ca și mai vechiul „Filozof de închiriat” desfășoară „revelațiile” miraculoase oferite romancierului de lumea multicoloră a deservenților auto. Naratorul, instanță morală, observator și înregistrator al faptelor, înlătură masa de superficialitate și dezaburarea a eroilor cu care vin în contact, pentru a descoperi trăiri complexe, conștiente vii, drame autentice. Contrastele, aspectele mai puțin confortabile se subsumează viziunii unificatoare a obiectivității.

Breasia deservenților își are ierarhia (macaragiu e superior greiferistului sau simplului tractorist) și legile sale. Desi lucrătorii sînt sensibili la „afaceri”, „cadouri”, „spagă”, o piesă de schimb se obține de la magazie după îndelungi tocmeli, sancționate cu severitate pe cei care încalcă regula solidarității. Niște tractoriști pretind 15 lei pentru o remorcare și vor fi aspru admonestați, în numele unui cavalerism al colectivității. De alfel, naratorul face o adevărată teorie a furtului — competiție în care se investeste timp, inteligență, nervi. Pofta, necesitatea și lăcomia ar fi cauzele, repartizate pe vîrste, iar furtul din răzburare sau cel pentru a nu părea prost, forme de manifestare. Importantă rămîne concluzia că omul nu se poate mîntui de la furt, că el este un animal care cerea complice a celor din jur. Pagini de real interes sînt cele în care complicitatea devine vulnerabilă în fata conștiinței culpei (cazul lui Gică, implicat în afacerea cu sacii de ciment). Numeroase figuri capătă pregnanță prin variațiile comportamentului. Stelu se luptă cu tentația alcoolului, Africanu devine un demagog al drepturilor paterne, Ilie e răvășit de o iubire neîmpărțită. Fiecare își poartă destinul, îndreptîndu-se spre o finalitate mai ușor sau

„NAVETIȘTII”

În Navetiștii, Nicolae Tic surprinde dimensiunea socială a unui grup uman aflat la granița colectivităților bine conturate. De aceea, romanul prezintă un interes sociologic marcat, derivat din acumularea faptelor a căror motivație se constituie în cele din urmă ca o „viziune asupra lumii”. Observațiile și justificările, supuse, de asemenea, unei analize cantitative oferă cititorului, prin intermediul vocii prozatorului și a personajelor sale, posibilitatea de a conștientiza fenomenul din unghiuri diferite, dar cu insistență asupra aceleiași perspective. Observațiile aparțin autorului și apar pe fundalul mișcării epice deturată de la o curgere uniformă de anecdotica viu colorată a nenumărate întîmplări. Epica este totuși o măsură a puterii de investigare, a intenției lui Nicolae Tic de a prezenta un fenomen social cu acea neutralitate pe care obținem s-o numim, dacă-i remarcăm efortul, obiectivare. Justificările reprezintă o perspectivă identică din punctul de vedere al personajelor. Complementaritatea este decizia de Nicolae Tic în sensul că prin Mihai Aldea, Ilie Huhui, Vasile Calmare, Miluța Uliu, ca să-i amintim doar pe cîteva, navetiștii primesc o identificare foarte minuțioasă în roman cu rostul de a fixa în mediul social și de a reliefa un „personaj” caracterizant în general.

Rezumînd, navetiștii este un ins care descinde în sântietul din morginea orașului cu un scop bine precizat. El vrea să cîștige bani convins fiind că bunăstarea nu înseamnă gospodăria sa de la țară, ci hîrtile cu valoare monetară ce-i foseșce în palmă. O vreme, pînă se adaptează vieții dintre oraș și sat, face, din neștiință, cu naivitate sau candoare, greșeli. Fără neațutorat și expus tuturor pericolelor ce vin din partea celor lipsiți de scrupule, dar tenacitatea țărănească din el, răbdarea de a aștepta peste o iarnă rodul muncii din vară, îl scoate la suprafață. Se îmbracă, mai nou, „cu jachetă din piele, cumpărată de ocazie... ia un preț exorbitant, dar este mîndria lui, semnul că are bani”. Munceste și la cîmp, dar duce coașa nu pe spate ci în mină cu ostentativă neîndemînare, are un interes crud pentru tot ce se întîmplă în jur, iar limbajul său este schimbat. Trebuie să menționăm în acest sens că autorul surprinde exact mișcarea de emancipare lingvistică a eroilor săi, care prind repede „formulele” nu pentru rutină ci ca mijloc ornamental. Miluța Uliu, spre exemplu, își cere demisia deoarece „voia să se retragă la sat pentru a veni în sprijinul producției agricole”. Suprema probă a tăcerii devine din „poși să mă tai în bucăți și nu scot o vorbă”, „poși să traci cu buldozerul peste mine și nu scot o vorbă”. Meseriile la care tineste navetiștii sînt de o simplitate fără de ideal. El este de obicei sudor, timpilar, fierar-betonist, matrișer, șofer și dorește arzător să se califice. Este un prim pas de clarificare și nu spre o constanță, mai exactă și sinelui. Aduce în sat civilizația tehnică (frigererul, aragazul, motoreta, mobila de fabrică, televizorul), ea devenind în existența lui un moment crucial. De cele mai multe ori navetiștii sfîrșesc prin a deveni orășeni. Schimbă gospodăria grea dar îmbelșugată de la țară pe confortul orașului. Este deosebit un om „șezat”, are o conștiință iar idealurile sale se luminează de vocația construcției unei societăți la care se simte părtaş.

Acesta ar fi, foarte schițat, în doar cîteva din liniile de forță care-i compun portretul, navetiștii, așa cum se detașează din romanul lui Nicolae Tic. În realitate fenomenul este mult mai complex, plin de sinuzități și neprevăzut. Această masă amorfă dar care nu e totuși anonimă, prinde relief prin expresia diferențiată a unor „tipuri”, dintre care figura lui Mihai Aldea este de prim plan.

Cartea scrisă de Nicolae Tic în maniera narativă a realismului măsurat nu vizează spectaculozitatea nici prin universul artistic, mai ales stilistic, nici prin suma întîmplărilor din ea. Navetiștii este un roman deschis interpretărilor de idei privitoare la fenomenul social descris, în care incidența umană devine problemă literară.

Lucian Chișu

mai greu descifrabilă în noianul evenimentelor cotidiene. În acest sens, parabola „dulăului alb” donează spontaneitatea și arbitrarul existenței („venea de unde va se ducea undeva... își vedea de drumul lui, hotărî să ajungă la firmă...”). O notă distinctivă a personajelor lui C. Turturea este plăcerea de a povesti. Deservenții au o capacitate neuzabilă de a vorbi, de a produce datele necesare recomperării vieții familiale, sociale, a destinului individual. Aglomerarea de fapte marunte lasă totuși loc „miraculosului”. Naratorul, natura reflexivă („Pînă mîditez în timpul programului la orice îmi trece prin cap”), întuiește substanța „aproape tragică” a scenei în care Ghiocel realizează instruc-tajul privind manevrarea „Hon-u-lui (autoîncărcătorului), ca și semnificația aventurii înlocuirii unei camere perforate, cînd picătura de sudore devine simbolul descoperirii adevărului.

Trebuie să remarcăm obstinția cu care naratorul observă zona! mai ascunde unde, spre deosebire de „întîrzierile principale”, situația e mai „cinstită”. Acuitatea privirii îl permite să înregistreze ordinea și, mai ales, deordinea punctelor de lucru, „viața” secretă a mașinilor și utlajelor, adevărate personaje ale romanului. Un motor avînd aspectul unei sculpturi de Moore, „lustruită cu grijă, dar plasată în mijlocul unui maidan cu vechituri”, detine rola matorului încomod, imposibil la „privire”, chiorșie, înjurăturile și acuitatea mecanicilor. „Veterana” vechiul remorcher cosmopolit datorită pieselor schimbate de nenumărate ori, are o valoare sentimentală absolută pentru aceiași mecanici care în orele de muncă voluntară îi asigură supraviețuirea. „Atîta timp cit ea circula, rămîne și în ei, vîntul, sentimentul că sînt încă oameni în floarea vîrștii”.

La nivelul cel mai general, Cheia de contact ne apare ca o dezbateri în jurul raportului între existențial și social („Viața și Societatea sînt două personaje care nu se confundă”). Acest raport evidențiază condiția integrării („să nu fugi”, profesată de Naratorul-personaj), existența scîndată între orgoliu și interes.

Înzestrat cu un notabil simț justițiar, C. Turturea este un prozator căruia nu-i e teamă de didacticism, un didacticism al autenticității, se înțelege. Nu-i e teamă să spună — estetic vorbind — lucrurile pe nume, pentru a impune o lume mai puțin coruscantă și aproape deloc exprimată în proza noastră.

Constantin M. Popa

Lucia negoiață

Patio

Spatiu închis —
cîteva tinere femei captive
pe orbita unui cerc instelat
copii în landouri de roșu
un „patio” magic
o insulă cu acte în regulă
granite, turnuri de apă
sigilii și scorburi și crengi vinovate
un cod priceput de mamă și fiu
Cîteva tinere femei
pe orbita unui cerc instelat...
binevestește, Vulture, soarele
nepăzitul de legi
părțile sigur, al nostru
oflat — neafiat.

Unu contra unu

Mă privea
cu un sir strălucitor
de dinți falși
ca pe un obiect kitsch
lustruit pe potrivă
el mă privea;
ce puteam face?
dar să adaug imaginii?
Zimbeam
cu neîncrederea, proprii dinți
ce puteam face?
pe cine s-asmut împotriva-mi
unu la unu
unu contra unu,

henri zalis

Patria în iarnă

Nimic nu doarme
sub cămașa zăpezii
Nimic nu adăpă
sub cerul înalt
sămînța cătă să-și culce urechea
în stratul de hămă blind înfășat
Fumează coșuri
zburzite fire
urcă spre zare
larmă de șantier
Cine se-ntreabă
unde moție vrăbii
nu are spor nicăieri
Patria freacă
stup cu harnice brote
miera curge toată în noi
Noi pășim pe mochetele moi
fiece casă, fiece zid
fese cu visul
trănciții răcoroase

Fîntina de sunete

Fără prihană
mi-am împărțit
inima în patru odăi
în prima încăpere
am instalat
soarele
să rodească
gîndurile
în a doua
un bob de cintec
pentru că
ei cîntă
toate biruințele
cînd am ajuns

Respirație

cu fiecare literă a alfabetului
cu a de la amintire
cu c de la copac
cu f de la flacăra
cu v de la veghe
Cînd tragem aerul în piept
hrănim fiecare
rădăcinile din noi
visele clipei
continuitatea

teatru

Decorul (Mihai Mădescu), sugerînd
existența pădurii invocate la propriu
și la figurat — perimetru interior al
descompunerii, dar și posibil loc de
reculegere, rămîne în umbră; la
rampă, prin perdeaua de lumină, se
conturează două siluete, doi călători
în timp. Războierii cu dublă per-
spectivă — tragică și comică — asu-
pra lumii inconjurătoare, acești mes-
ageri din „impăria întinerii” sînt
propulsați în centrul comediei lui
A.N. Ostrovski ca purtători de cuvînt
ai idealurilor de cinste și dreptate pe
care doar arta le deține în stare pură
propagandivă și consecvent. Ștefan
Dianou — Nesciastivtev — și Mircea
Dianou — Sciaștivtev — au mers în
întimpinarea intențiilor regizorului
Costin Marinescu din strălucire cu-
plului și implicit reprezentării. Unul
cu gesturi largi și mișcări ample, celălalt
cu mișcări mărunte și gesturi
frînate, unul călcînd apăsat, altul mer-
gînd în virtul picioarelor, Nesciastiv-
tev înalt, drept, mîndru, orgolios, gan-
lant — cabotinul cu emfază și pres-
tanță, Sciaștivtev scund, gînduș, lin-
gușitor dar nicodată aservit, puțin fru-
cos, nițel obraznic, șmecher chiar, bu-
fon cu farmec și ascuțite de spirit,
doi actori pe scena vieții, două modă-
lități de înfruntare a vicisitudinilor.

Pădurea

Asistăm ca martori indirect implicați
în intriga fariseismului, a parvenim-
mului, a patimilor degradate, a obtu-
zității meschine, cei doi sarcastici eroi
limpezeci de fapt relațiile dintre ce-
lelalte personaje pe care le și stigmaliz-
ază în diatriba din finalul piesei. Un
moment de forță reverberat dramatic
în tabloul ultim care păstrează ima-
ginea artiștilor ambulanzii, eterni pele-
rini.
Dar restul actului filonului romantic
nu a fost urmărit pe toată suprafața
textului clădit pe contrastante planuri
paralele, într-o studiată dialectică a
raporturilor umane. Gilda Marinescu
în rolul Răisei Pavlovna Gurmișcaia
demonstrează venalitatea, deopotrivă
cupidiitatea protagonistei, evită însă
compoziția de vîrstă, dimensiunea dez-
gustătoare, detestabilă a partiturii,
anulînd astfel un element esențial al
conflictului originar: ipocrită mosie-
rească „trecută de 50 de ani” fiind
avidă nu doar de bani, ci și de tine-
rețe pe care stie cum să și-o cum-
pere... O surdă permanentă — ambia-
ția unei „cuminenții” exemplare în
montare, laudabila măsură a întregu-
lului atenuază însă anvergura ironico-

satirică a celorlalte personaje impuse
totuși prin notabile creații. Adrian
Pintea — Alexei Sergaeievici Bulanov
— are o primă apariție în care pare
un adolescent retras și visător, dar
imediat lasă să se întrevadă evoluția
individului fără scrupule, impercepti-
bile modificări mai întii în îmbracă-
minte, apoi în atitudine, îl transformă
repede în spectacolul în autoritar, argo-
rant, recuzător stăpîn. Anca Be-
naru îl confără Axistev, orfana tole-
rată din falsă milă, o delicată fragi-
litate, dar și tenacitatea, derizoria in-
deajungată obediție. Ivan Petrov Vos-
mirlov, negustorul abil, își etalează
grozăria de mic-burghez devenit
sub chipul lui Constantin Guria. Va-
lentin Teodosiu, Piotr, este masivul și
limitatul mușic ce pune autoritatea
părintească chiar înaintea iubirii. Mi-
lonov — vecinii care intermediază
opinia unei societăți corupte — nu în
George Buznea și Ion Punea inter-
preți conștiințoși și exacti. Ulita, ser-
vitoare devotată și fidelă confidentă,
intimizată îndrăgostită la fel de lacomă
și ridicolă ca și stăpîna capătă o vi-
guroasă caracterizare din partea Ro-
dicăi Sanda Tutuianu. Doar Radu
Dunăreanu jucîndu-l pe valetul Carp
apasă excesiv pe labilitatea tempera-
mentală și rigiditatea profesională.
Spectacolul Teatrului Nottara oferă
o lectură proaspătă, incitantă (chiar
dacă nu pe deplin spectaculoasă) a unei
lucrări valoroase din patrimoniul dra-
maturgic clasic universal.

Irina Coroiu

nicolae țic

Intinericul

...e tot acunzi acolo? se interesă intri-
gat, în prag de izbucnire, Mitu Zam-
fir, la să vedem noi, repede, execu-
tore... După ce se înclină puțin, din
mese, Adrian Ieronim scoase din dulăpiorul
de sticlă un pahar de vin. Ce? Ce-
ce? Ce-ai observat derutat seful de chipă. Și de
ce-ai mai... Curios, întoarse sticluta pe toate
fețele, o apropiă de nas, o îndepărtă; chiar și
asa goală, se vedea, încă mai radia un miros de
vinoasă. Păi, cum vine asta, flăcău? Va să
zică, Adrian Ieronim, ceva infect, ce
nasal mătăle nu suportă. Hi? Dacă nu-ți prieste
aerul de așină, de ce-ai plonjat în direcția asta,
flăcău? Aruncă sticluta în mijlocul atelierului.
Aerul se mătură, îl zise lui Adrian, și fă curat
pe-ai. În aeropace treizeci de ani de meserie,
Mitu Zamfir ajunsese la părenea că de rele
întră în mătăle deșăvuită sau, om, fie cu o vorbă
pătrunzătoare, fie cu mișcările de conștințiere,
întră de îndăcîntă nu prea ai cum, mai ales
cînd atîta susținători îl stau la dispoziție în
cele momente. Dacă n-ar avea acoperiș, ar fi
obligat să și-l caute; dacă nu l-ar îndopa mai-
cî-ăa cu mîncare pe alese, ar trebui să-și cî-
cî-ăa cu bucată de pîine, ori mîncînd, ori
fîrînd; dacă de soarta lui nu s-ar interesa cînd
unul de la centrală, cînd altul de la sector, ori
de la minister, altă soluție, decît să-și vadă
singur de start, ca oricare, în creștet să stea,
ca tot n-ar afla. Încă nu l-a durut nimic, nici
capul, nici dîntii, nici șalele, nici soarta. De
ce să-și bazeze tocmai eu? Și cu ce drept? Cînd
se gîndește mai pîndelote cum l-ar putea izbi,
lucru să simtă și să ia aminte, Mitu Zamfir în-
țese, în cele din urmă, că nu prea are cum,
dar n-o să se repedă cu pumnii în el, și nici
să-l caute prinii, ca unuia pe care vrea să-l
înțeleagă de orice preț. Iar în limitele corecti-
tății, amuzantă pe exemplu de mîncă și de băut
pestea, Adrian Ieronim nu lăsa cîntit din
indiferență. Totuși, Mitu Zamfir hotărî să-și
pense la grea încercare puterile de educator.
Pînă cînd nu trecuseră pierde-vară, mangli-
terii, bulgăreții cu nici unul nu dăduse greș (de
unde și fama de specialist în pleușcă). În
Ieronim era un specimen mai aparte, un pro-
ducător de servicii sustinutoase. Mai flăcău, și
cine Mitu Zamfir, în cea de-a treia zi de cînd
se fusese dat în grîji, eu am să-ți explic aici
Dă-l de mîncare, ce ai de făcut pe ziua de azi.
Trămbă de începător în meserie, la mîntea ori-
ginală, dacă ești totuși în timpul prezăvut și
fără să-ți excedești, nu am să-ți string mîna.
Dacă la ora treia și jumătate nu te prezintă cu
un bobot care îți stă în obicei, tot eu am să-ți
scotocesc poza de plată. Aici, la noi, greșelile
sunt pe se achita simțit. Ai cu ce? N-ai, asta
se vede în schimb, tîntă mătăle, director gene-
ral în minister, o fi pus ceva bănuși de-o parte;
cum vrea să poată rămîne în pierdere, o să-ți
scotocim un stăpînat de plată. Acum, de-
scrie-mi ce-ai de gând să-ți urculești... Pentru
prima dată de cînd se angajase lucrător, Adrian
Ieronim își îngădui replica în apărare: După
cum știți, eu sunt alina pe post de ucenic, mai
într-o vreme să învăț. După lege, n-aveți drept
ca să mă bîntuiți la pensă. Ironic, Mitu
Zamfir și el scutură din mîna lui Ieronim,
cînd să tragă, ministrul Samoilă, de față, și făc
un semn discret să se-ntreacă. Mă, legat
lege, spune ministrul, mai mult pentru sine,
lege și departe, poate. Legea trebuie să fie
aplicată și pentru mester și pentru ucenic, ar fi
vraj să-ți stringă mîna Zamfir, dar și oprit, la
timpul un moment de sădăcîntă. Tot a mea
e greșala, și așa vrea mai tîrziu, cînd se lăcă
cu alte treburi. Dacă mi s-a dat în grîji chiar
de către director, eu am înțeles că-ți dă
măa mea să-ți aduc la un lîmîn, meseriaș, nu
sunt eu specialist în pleușcă? Numai că de
cînd astăzi am înțeles totuși pe dină, înțeleg
de mîntă să-ți fie pe cine vreau eu să-ți
meseria de bobotier? Tocmai pe odată un
director general de minister? N-am să-ți lert
asta niciodată. Mă, Mitu, mă, bănuși la
măa mea vreau să-ți de meseria, la nici de bani
nu-ți. Ce ai să-ți de toate, și doi și scîlote
pe meseria de bobotier. De ce-ai să-ți
vremînțim are el nevoie, vrea pace, vrea tîntă,
pînă ce îl pîndesc directia pentru vreo șană,
cînd a propus astăzi, tot unul și unul, flăcău
de tîntă, ce răspunde la centrală, ba la
sector minister, tîntă: care se explică nouă,
prin telefon, care se cu lege — și se pășim
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea
șană. Mă, Mitu, cu vreau să-ți bîntuiți în
tîntă, nimic altceva nu te se cere decît să-ți
scîntă și să-ți tîntă, dar ține vreo cîntă lînt, cîntă
Adrian Ieronim are să se prezente la stăpî-
nă de calificare, să-ți dai tîntă la doar că
mai s-a scîntă și mari perspective în profesie
pe asta. Dacă n-ai mai tîntă, cîntă, vrea

Lirică bulgară

LIUBOMIR LEVCEV Capriciul Nr. 4

Fericea ? !
Zic unii că-i un abator
pentru poezii. N-am spus-o eu.
Fericea,
zic unii, e atît
de risipă-n viața noastră,
cum numai viața risipită poate fi
prin univers.
Distanțe stelare !
Stelare deznădejdi !
Dar tu prietene să nu te temi,
să rămii singur în spațiu,
singur în timp,
singur
cu tine însuți...
Ca Prometeu cu stîncă.
Ca focul cu Ioana de D'Arc.
Ca funia cu Levski.
Ca fericea
cu poetul.

MIHAIL BERBEROV

Cînd va fi să te caute, te voi găsi
în mine. În mine plină
cu mari picturi de maci. Și iarba răzăr
în anotimpul meu tânăr, ca un sentiment.

În mine norii sînt orăz și verzi
și de sîmbătă. Ce început !... nu ris
de humă cafenie — și pleoapă de-aerată.

Cuvîntul doar rămîne să se nască
și numele-și arzăză să-l rostesc.

NIKOLAI HRISTOZOV Cuvintele vii

Cît timp sînt încă vii,
să lăsam cuvintele să se odihnească.
Insomnia
este act de curaj —
dar numai trei zile.

Cel ce se mișcă repede
trebuie să respire adînc.
Azi jumătate din aer
se înghețe vîrbînd.
E prea mult.

Ca să-și câștige iarăși strălucirea,
să fie și-nelipsite și omie,
e cazul să le pronunțăm mai rar
și, fără îndoială,
să le gîndim mai des.

LĂCEZAR ELENKOV Fereastra

Prieteni mi-e acela
care mai rar la telefon mă cheamă...
Prieteni mi-e acela
care mai des în somn îmi vorbește...
Prieteni mi-e acela
care-l mai taciturn printru omul...
Prieteni mi-e acela
care simte frumusețea mai mult în sine...
Prieteni mi-e acela
care preferă păsările în livadă...
Prieteni mi-e acela
care la geam tot mai des vorbește...
Prieteni mi-e acela
care cu tot mai multă înțelepciune
întoarce fila autotimperilor în noi...
Noaptea aceasta el a venit la mine.
A bătut la ușă.
Și trecînd pragul
mi-a spus obștă:
Doar viitorul îl ajută !... pe poet.

EKATERINA TOMOVA Autoportret

Eul meu sînt diversele femei
care eu diverse desine și trăsături de caracter,
dar fiecare cu cîte un ton din bălăile inimii mele.

Bune și rele, absconse și autoritare,
ele se fac prezente în interiorul hainei ce o poart,
unele cu stare de spirit excelentă,
altele nemulțumite de sine,
înzăle structural melancolice,
singuratic și neîncredătoare,
trînd închise în durerea lor.
Mîndre, egoiste, furioase, capricioase —
în marea lor majoritate ghinioniste —
ele nu acceptă vacuumul de personalitate
și într-un fel își ratează destinul.
Categorică, unică-n sine,
fiecare din ele cînd îi sosește clipa
mă părăsește definitiv —
și eu rămîn fără de eul meu.

În românește de Alexandru Ivănescu

REVISTA STRĂINĂ

● **COTIDIANUL** „Večernia Moskva” anunță moartea scriitorului Viktor Sklovski, cunoscut critic literar, istoric de artă, romancier și dramaturg, unul dintre creatorii formalismului rus și teoriei „Teoria poeziei” (1925). În cartea sa autobiografică „A fost o dată”, Sklovski evocă mari săi prieteni printre care Eisenstein, Mandelstam și Maia-Kovskii. Opera sa de romancier nu mai puțin importantă numără, între altele, volumele „Călătorie sentimentală”, „Călătoria lui Marco Polo” și „Căpitanul Fedotov”.

● **PRESTIGIOSUL PREMIU „CERVANTES”** considerat un adevărat „Nobel” al literaturii de limbă spaniolă a fost decernat anul acesta scriitorului argentinian Ernesto Sabato. De la înstituirea lui, în 1970, premiul, în valoare de 10 milioane de pesetas, aproximativ 50.000 de dolari, a mai fost acordat scriitorilor latino-americani Alejo Carpentier, Jorge Luis Borges, Juan Carlos Onetti și Octavio Paz.

● **UN PROGRAM** foarte interesant de atragere a copiilor și adolescenților spre carte și lectură a fost inițiat de „The New York Public Library’s Early Childhood Resource and Information Center”. Intitulat „Stellar month of Education”, programul pune accentul pe activitatea în mijlocul copiilor de culoare. „Library Journal” consemnează părerile coordonatorului programului, Kenneth Bancroft Clark care arată că sarcina și mizeria socială dezumanizată anume medii ale societății americane contemporane și că tocmai copiii provenienți din aceste medii trebuie atrași de bibliotecă în activități educaționale.

Personalitate de prim rang a literaturii bulgare contemporane, Damian Damianov se naște la 18.11.1905 în orașul Sliven, provenind dintr-o familie de învățători. Cursurile liceale le urmează în orașul natal, iar cele ale Facultății de filologie bulgară la Universitatea „Kliment Ohridski” din Sofia.

Lucrează o vreme în calitate de consultant literar și redactor în presa cotidiană și literară, iar din 1968 este încadrat în grupul scriitorilor afiliați Consiliului Central al sindicatelor bulgare. Debutează timpuriu, cu versuri, în presă, în anul 1940, iar editorial în anul 1958.

Aordind o gamă lirică vastă, de la poezia intimă, de atmosferă și de nuanțe, pînă la poemul grav, monumental, cu noi și profunde semnificații, Damianov se impune cu autoritate pe arena poeziei bulgare, surmontînd greutățile pe care le-a ridicat sănatatea sa mai mult decît precară. Poetul năzuiește mereu către perfecțiune, către o înțelepciune a simplității și a armoniei dintre gândire și simțire. Purtător al unui umanism cald și plin de noblete, eroul său liric cunoaște nu numai dușoara, dragostea sinceră, dezinteresată, ci și suferințele și frămîntările lui conștiințe dureroase de sensibile.

Amintim cîteva titluri din opera poetului: *De-nar fi fost focul* — 1958, *Așteptare* — 1960, *Poem despre fericea* — 1963, *Ca iarba și Iapanez* în fața sa — 1966, *Și se duce vara* 1968, *Tu semeni cu lacrima mea* — 1969, *Rugăminte către lume* — 1973, *Reînnoțire* — 1976, *Blagoslovii să fie lucrul care* — 1979, *Cerc deschis* — 1983, și altele.

Laureat al marelui premiu Gheorghe Dimitrov.

DAMIAN DAMIANOV

Octava

Acestea nu-s decît opt rânduri scrise-n vers.
Cum să-ți aduni în ele-ntr-unul anvers ?

Fași aduna doar într-o picătură, marea ?
Pămîntul într-un fruct ? Aceasta-i întrebarea !

Dar dacă-n tine fierbe marea cea amară
pe plajă indoielii sufletului-îi ară.

cu în opt rânduri, ei în opt cuvinte chiar, soroc,
te vei putea-aduna cu mare, cu pămînt cu tot.

Patria

Nu-o cuvîntare mare, zgornțoasă
e patria. În ea o simt străină.
Ea e cocoonul ce mă scutură-acasă
și gîndul ce cîntă-n mine în surdina.

e urma de haiduc, cîntec în mare
în cordul des în drumul lung și greu,
măscătată simțită — un semn pierd.

Și de aceea cred că este-al meu.

și-a ea pe mine m-a descoperit !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

Rugăminte către lume

Nu voi fi niciodată fericit
cît timp în jurul meu e suferință.

Din blîndi mea de o bine hrănit,
de foame poate pipă o ființă !

În somnul meu — tot eu, ca fața rătăcită
de-o noapte albă-n căminul-îi grele.

Și pipă ornat copilaria-î amăgită
în încălțările strălucite mele.

Nu vreau prea mult ca să devin bogat !
Dar sunt bolnav de-o singură idee :

Vezi, omene ! lumii, găștii un leac adevărat
acestei lumi și-a fericii sale cheie !

Noapte de noapte

La ora-asecșă caldă, solitară,
în jur m-î decît lumii de țigară.

În lipsă de somn — iar durere
de-o lungă de să glas, ascultă țărere.

O, voi momești al terosului alfer,
cum în-a-măz înșiră și eu în salbe,

dar eu le scriu pe întărnări, ca pe-o jalbă !
— și de aceea-n negre pe hîrtia albă...

Copiii mei

Las m-am jurat, Las m-am jurat eu ei în loc să
scriu.

Ai rămas, în fine, dar fila-a rămas goală.

Și răstăgînat m-î-are el, lumii spun într-un firuț :

„Jaca o zi pierdută ! Ah cită înșelăță !”

Și de-a-și fi omul meu în anul cel năvălînd,

în somnul rar, deșigur, vîntușă fiecare.

Dormiți, dormiți în pace, oștii mei aburdașici !
trei căpîșii minoște, în veștii năvălînd !

Cu ochii spre viitor

Că să fie foarte sincer, în tăcută mă cămășă :

numai ce-voi să mă-nțeleg-mă-ntr-o zi,
crucul străpedit de care nici-a-măz azi-barem,

va dibui o lume nouă

și-a ea pe mine m-a descoperit !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

— Noroc, bătrîne ! va striga vocea bălănt
și veteștii birzoage-asemeni unui idolatru,
doar eu-o mîncășă să mă prindă-șpețitul
și mi-e de-a-jumă... De-aceia sunt eu ochii-n

patru !

CULTURA ROMĂNEASCĂ ÎN LUME

● **PREMIUL HERDER** pe anul 1984 a fost decernat poetului român Adrian Marino, istoric, critic literar și estetician, cunoscut de mai multă vreme și în străinătate. Adrian Marino este după Tudor Vianu, exegeții și editorul lui Alexandru Macedonski cel mai impunător. Studiile sale privitoare la critica literară, între care Dicționarul de idei literare, au fost primite cu o unanimă apreciere, precum și cărțile publicate la editura franceză Gallimard, Hermeneutică lui Mircea Eliade și Etimologie sau comparatismul militant.

Revă al lui George Călinescu, urmîndu-și maestrul în ceea ce privește studiile de limbă și literatură, Marino, prin opurile dense, bine încheiate ideatic, se alătură în linia unor Al. Rosetti, Al. Philippide, Eugen Barbu, Nichita Stănescu ș.a., încununăți cu acest premiu Herder de înaltă valoare.

Colaborator al revistei noastre, îl felicităm cu toată căldura pe noul laureat. (G.S.)

● **ANIVERSAREA CENTENARULUI NASTERII LUI PANAIT Istrati** a prilejuit o frumoasă și caldă manifestare culturală în Finlanda. În biblioteca publică a orașului Turku, bibliotecă în colecție cărăre se numără un însemnat fond de carte românească, de peste trei mii de volume. În cadrul festivalului al expoziției de carte cuprinzînd numeroase volume din opera scriitorului, expoziția organizată în marea sală a bibliotecii, a fost prezentată o bine documentată și expresivă expunere

asupra vieții și opereii prozatorului omagiat. A urmat un recital de poezie românească. Versuri ale unor poeți români clasici și contemporani au fost prezentate auditorului, reprezentanți ai autorităților locale, oameni de cultură, ziaristi precum și un număr de profesori, critici și istorici literari din Italia, Franța și țara noastră, subliniind în intervențiile lor caracterul specific al poeziei eminescienești coordonatei naționale și literaturii române a Universității Turku.

● **UN COLOQUIU INTERNAȚIONAL** consacrat stăruirii operei lui Mihai Eminescu, avut loc în cadrul generos al Bibliotecii române din Roma, unde timp de trei zile au fost susținute numeroase comunicări. Au participat alți expuneri cîți și la discuții profesori, critici și istorici literari din Italia, Franța și țara noastră, subliniind în intervențiile lor caracterul specific al poeziei eminescienești coordonatei naționale și literaturii române a Universității Turku.

● **ACADEMIA DE MUZICĂ „FRANZ LISZT”** a acordat tradiționalul premiu internațional „Artists”. Festivitatea de înmînare a acestor prețioase distincții a avut loc recent la Budapesta. Muzicologul român, Viorel Cosma, profesor la Conservatorul din București, se află printre laureații străini ai premiilor decernate de Academia de muzică „Franz Liszt” în acest an.

REPERE

Despre pasiunile sufletului (II)

Problema stăruirii lui Descartes în epoca lui și a raporturilor cu gînditorii dinaltele sa cere de altfel o mare suplete de interpretare. Chiar aprecierea de către Dr. Brătutescu a conținutului lui Descartes în terminologia lui Descartes este exagerată. Gînditorul francez evidențiază mai degrabă raporturile dintre adevăr și ficțiune, asupra metodei cu scoliastică (Constantin Noica observă: „Indexul scoliastic-cartezian, alcătuit de E. Gilson, stă măcar pentru strîmna legătură, nu numai terminologică (s.n.) ce ține pe Descartes în viziunea scoliastică”, în *Ideea de știință universală la Descartes, Revista de filosofie*, vol. XX (Serie Nouă), nr. 1, ianuarie-martie 1933. Într-o notă la acest pasaj se fac referințe numeroase privind studiul ce se oprește asupra aceluiași dependent, conchizînd: „Nu e curios că doar străinii se gîrbesc să istoriceze figura lui Descartes, în timp ce francezii își ascund faptul dependentul sale de scoliastic ? Nici filozofia nu seapă cu desăvîrșire de pasiunile naționale !”. O corectare sîrăcie, atît în studiul introductiv, cît și în note, există și în ceea ce privește înțelegerea tratatului *Despre pasiunile sufletului* în raport cu celelalte scrieri și cu ansamblul gîndirii lui Descartes (sugestii bogate se găsesc în M. Uță, „Știință carteziană”, *Revista de filosofie*, vol. XV (Serie Nouă), ianuarie-martie 1936. Menționăm că același autor are și o carte despre Descartes, publicată la Casa Scenelor. De asemenea, un foarte solid studiu dedicat teoriei despre pasiuni a lui Descartes, cu bogate referințe bibliografice, se află în numărul închinat lui Descartes de *Revista de filosofie*, XXII, nr. IV, octombrie-decembrie 1937, sub semnătura Dr.ului Al. Tîlman, Etica lui Descartes). Autorul Dicționarului francez de psihologie și psihologie asupra cărții s-a scris enorm, și de aceea trebuie adoptată o atitudine de mare prudență în ceea ce privește comentariile. Pozi și gîndurile despre cum și unde se naște și se dezvoltă gîndul în inima, nervii, singele și glandele din corpul omeneșc, și totu